
**Оксана ВАШАК,
Оксана ВІЛЬХОВА**
(Полтава, Україна)

ІМІДЖЕВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку освітньої галузі, велика увага приділяється проблемі професійної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти. Саморозвиток, самоосвіта та самовдосконалення є найголовнішими складниками педагогічної майстерності, а відтак і позитивного професійного іміджу кожного педагога.

Актуальність проблеми полягає у тому, що для вихователя, вкрай важливим є розвиток професійних навичок, які дають можливість, фахово долати освітні проблеми і тим самим формувати позитивний імідж високоморальної та креативної особистості, здатної впроваджувати сучасні форми і методи роботи з дітьми. Такі навички є головними для подальшого професійного розвитку і реалізації себе в педагогічній професії.

Положення основних документів, які регламентують діяльність закладів освіти, зокрема Конституція України, закони «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту» та інші також спрямовують роботу педагогів на саморозвиток та самоосвіту, що дає їм можливість набути позитивного професійного іміджу. Адже саме ці якості, допомагають правильно організувати освітній процес у ЗДО, здійснювати всебічний розвиток дітей.

Відтак, сьогодні почав зростати інтерес до педагогічної іміджології. У психолого-педагогічних дослідженнях, педагогічна іміджологія визначається як науковий напрям, що займається

розробленням і застосуванням теорії та практики формування іміджу педагогічних працівників, освітніх закладів, іміджу системи освіти [6].

Імідж закладу дошкільної освіти залежить від іміджу кожного педагога цього освітнього закладу. Цю думку підкреслювали у своїх дослідженнях різні вчені. Зокрема В. Кан-Калик, О. Кононко, В. Кузьменко, Л. Загородня, Т. Мареева та ін. Вчені наголошували на значущості особистісного іміджу педагога та вважали за необхідне розуміння того, що його позитивний образ відіграє важливу роль у всьому освітньому процесі.

Вивченням іміджу закладу дошкільної освіти та його колективу як науковою проблемою, займаються вчені Л. Артемова, А. Богущ, О. Кононко, К. Крутій, Т. Теличко та ін. У працях науковців досить глибоко розкриваються сучасні вимоги до закладів дошкільної освіти. Ретельно схарактеризовані принципи організації їхньої діяльності, професійні та особистісні якості вихователів дітей дошкільного віку.

У наукових працях різних вчених, аналізують поняття іміджу педагога дошкільного закладу. Так, А. Радченко, визначає це поняття як структуровану систему, яка включає професійний, зовнішній та комунікативний компоненти, самоосвіту, моральні якості, які гармонійно розвиваються, і сприяють позитивному ставленню як до педагогічного працівника, так і до закладу освіти, оскільки в контексті особистісно орієнтованої освіти, це є вимогою часу. [8].

Відтак, для реалізації вищезазначених завдань, вихователі повинні володіти фаховими компетентностями. Зокрема, уміннями постійно підвищувати рівень якості освіти, взаємодіяти з іншими педагогічними працівниками, впроваджувати сучасні інноваційні технології, організовувати роботу з батьками та родинами. На жаль, не завжди всі учасники освітнього процесу усвідомлюють значення іміджу у своїй педагогічній діяльності.

Вагомий внесок у питання організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти, методичної компетентності вихователя, інноваційних форм роботи внесла Л. Артемова. Так, на думку науковиці, професійно компетентним можна вважати такого педагога, який має високий рівень знань, а також творчі здібно-

сті, педагогічне мислення, володіє навичками соморозвитку. Вчена наголошує, що кожен вихователь повинен визначити траєкторії особистісного розвитку [1, с. 146.].

У психолого-педагогічних дослідженнях зазначається, що фундаментом для створення професійного іміджу є імідж особистості і звертають увагу на ту особливість, що в іміджі педагога особистісні якості, риси характеру, елементи зовнішнього вигляду тісно переплетені з його професійними здібностями. Це дає підставу розглядати педагогічний імідж у двох аспектах – індивідуальному, притаманному кожному окремому педагогові, та в професійному.

Зокрема, на думку вчених, «особистісний імідж є основою, базою, а професійний – надбудовою». Цю точку зору, ми можемо побачити у наукових працях О. Затворнюк, де наголошується, що «професійний імідж не виключає особистого іміджу», що «особиста чарівність виступає як складний компонент професійного іміджу. Але, оскільки на професійний імідж значною мірою впливають особливості професії, то професіоналу, який думає про імідж, мало бути просто привабливим. Йому необхідно пам'ятати про ту соціальну роль, яку він виконує у зв'язку з певною професією і, виходячи з цього, будувати власну модель поведінки» [4, с. 41–44].

Аналізуючи сучасні дослідження, ми дотримуємося думки про те, що розглядати проблему педагогічного іміджу, потрібно як «компонент культури педагогічної діяльності, який зумовлює успішність професійної діяльності педагога, оскільки дозволяє йому краще виявити особистісні та ділові якості» [5].

Як бачимо, до структури професійної компетентності майбутнього вихователя, окрім світоглядних, особистістських цінностей, глибокої обізнаності й практичних навичок, обов'язково входять професійні якості особистості, які є важливими у процесі створення професійного іміджу вихователя.

Питання формування окремих складових фахової компетентності педагога закладу дошкільної освіти досліджувала вчена Г. Беленька. Так, науковиця доводить, що педагог, який працює у закладі дошкільної освіти, є прикладом для дітей, «...його особистість найважливіший виховний інструмент. Вихователь має

великий вплив на дітей. І його обов'язок – постійне зростання та самовдосконалення» [2, с. 89].

У роботі Г. Беленької розкрито складові структури професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Це психологічний, теоретичний, а також розуміння специфіки освітнього процесу та володіння методиками виховання і навчання відповідно до віку, технологічний та результативний.

Першу складову вчена розглядає як мотиваційно-ціннісне ставлення майбутніх вихователів до педагогічних реалій. До другої складової відносить уміння вихователя моделювати освітній процес у закладі дошкільної освіти.

Наступна складова авторкою визначена як уміння майбутніх вихователів визначати мету, засоби та педагогічні технології. Останню складову, вчена розглядає як здатність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти фіксувати результати своєї діяльності. Окрім того, аналізувати ефективність використання методів і прийомів в освітньому процесі, узагальнювати досвід [2, с. 90].

У педагогічній іміджології, сучасними науковцями схарактеризовані компоненти структури професійного іміджу вихователя закладу дошкільної освіти. Це візуальний, аудіальний, професійний, внутрішній. До візуального відносять зовнішній вигляд, невербальні засоби комунікації, предметне середовище вихователя.

Аудіальний передбачає володіння технікою та комунікативними якостями мовлення, ораторським мистецтвом, професійний – це компетентність вихователя, якість його праці загалом, досвід, репутація, вміння самовдосконалюватися, а до внутрішнього належать педагогічна спрямованість, психічне й психологічне, соціальне і духовне здоров'я, особистісно-професійні якості педагога [7, с. 38].

На думку вчених, формування і розвиток будь-якого із компонентів професійного іміджу вихователя закладу дошкільної освіти, залежить від соціального оточення, а також поглядів, цінностей, уподобань, смаків. Кожен із визначених складників іміджу більшою або меншою мірою зазнає змін і трансформацій залежно від тих вимог, які висуваються різними суб'єктами освітньої взаємодії.

Вихователі закладів дошкільної освіти не тільки повинні створювати оптимальні умови для розвитку дітей, але й бути відкритими, а також постійно розвиватися. Дошкільникам важлива інтелектуальна, артистична, кінетична та мовна культура вихователів, їхні уміння уважно слухати і чути вихованців, бути щирими з ними. Науковці зазначають, що такий педагог потребує нового рівня професійного розвитку, нового погляду, нового мислення, поведінки, ставлення до себе.

Таким чином, формування іміджу вихователя закладу дошкільної освіти можливе лише за умови роботи над усіма складовими іміджу та організації ефективного управління цим процесом. Вихователь закладу дошкільної освіти повинен бути багатогранною особистістю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. Педагогіка і методика вищої школи : навчально-методичний посібник. Київ : Кондор, 2008. 272 с.
2. Беленька Г. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : монографія. Київ, 2011. 319 с.
3. Загородня Л., Тітаренко С. (2020). Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2020. 319 с.
4. Затворнюк О. Формування та розвиток професійного іміджу майбутніх психологів. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. № 9–10. С. 41–44.
5. Кордубан М., Толкачева Ю. Формування професійного іміджу майбутніх фахівців дошкільної освіти. 2021. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/40_2021.
6. Мареева Т. Позитивний професійний імідж майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу: актуальність та перспективи наукових досліджень. 2020. URL: <https://ird.npu.edu.ua/files/mareeva.pdf>.
7. Прус Н. Формування професійного іміджу майбутнього викладача іноземних : дис. ... канд. пед. наук. Дніпро, 2017. С. 38.
8. Радченко А. Управління процесом формування іміджу педагога дошкільного закладу. 2020. URL: space.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15623.
9. Теличко Т. Структурні складники фахової компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка. Теорія і методика професійної освіти*. 2020. Вип. 29. С. 111–116.